

РЕЗЮМЕТА

на научните трудове на **Надежда Данова Амуджиева**, д.ф.

Катедра „Западни и класически езици“ към Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, представени съгласно правилника за условията и реда за заемане на академична длъжност в МУ – Варна и обявения конкурс за „доцент“ в Държавен вестник, бр. 17/26.02.2021 г., в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление, 2.1. Филология, специалност „Латински език за медицински цели“

НАУЧНИ ТРУДОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В СПРАВКАТА ЗА ПОКРИВАНЕ НА МИНИМАЛНИТЕ НАУКОМЕТРИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ

I. ПУБЛИКУВАНА КНИГА НА БАЗАТА НА ЗАЩИТЕН ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ – **научнометричен показател Г 5**

I. 1. Терминографски стратегии в обучението по клинична терминология на студентите от медицинските специалности. Варна, ИК „Стено“ ISBN 978-619-241-127-5

ТЕРМИНОГРАФСКИ СТРАТЕГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО КЛИНИЧНА ТЕРМИНОЛОГИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ МЕДИЦИНСКИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ

Изследването разглежда в теоретико-приложен аспект терминографското представяне на специализираната клинична терминология за нуждите на обучението в медицинските университети и колежи. Проблематиката е проследена от методическа, терминологична и терминографска гледна точка. В методически план проучването представя актуалните проблеми в овладяването на специализираната терминология в клиничната област, систематизирани на базата на анкетно проучване сред студенти от специалностите „Медицина“ и „Дентална медицина“ от Медицински университет – Варна. За оптимизиране на учебния процес се предлага разработването на нова образователна

методика, базирана на активното използване на съвременни лексикографски подходи за развиване на терминологична компетентност.

В терминологично отношение се прави подробен структурно-семантичен анализ на клиничната терминология от гръко-латински произход и се характеризира спецификата на трите терминообразователни способа – лексико-морфологичен, лексико-семантичен и лексико-синтактичен. По този начин се разкриват системните връзки и отношения в цялата терминосистема, илюстрирани чрез многобройни примери, и се предлага организация на терминологичния материал съобразно терминообразователно-семантичните му особености.

В терминографски аспект съчинението разглежда развитието и характерните особености на учебната лексикография, спецификата на учебния речник, теоретичните принципи и етапите в създаването на терминографска стратегия. Подробно са проучени съществуващите техники и похвати за представяне на медицинската и специално на клиничната терминология в специализирани терминологични речници в световната и българската терминографска традиция. Най-важно място в изследването заема предложената за първи път в страната цялостна концепция за съставяне на *Учебен латинско-български речник на клиничната терминология* с разработване на собствени, изцяло иновативни терминографски стратегии за представяне на клиничната терминология. Нова за българската медицинска терминография е стратегията на *мултиструктурната презентация* – многоаспектното презентиране на клиничната терминология в три отделни систематични конфигурации, които дават възможност за нагледно разкриване на различни системни особености на терминологичния материал.

Практическата полза от труда се състои във възможността разработените модели и лексикографски стратегии да се приложат на практика при изработването на *Учебен илюстриран латинско-български речник на клиничната терминология*. Най-важният очакван резултат от създаването на този нов образователен продукт е научно, методическо и дидактично оптимизиране на обучението по латински език за медицински цели.

TERMINOGRAPHIC STRATEGIES IN THE TEACHING OF CLINICAL TERMINOLOGY TO MEDICAL STUDENTS

This study examines, in a theoretical and applied-science aspect, the terminographical presentation of specialized clinical terminology for the needs of the teaching at the medical universities and colleges. The problems have been studied from methodological, terminological and terminographical point of view. In methodological terms, the study presents the current problems in mastering the specialized terminology in the clinical field, systematized on the basis of a survey among students majoring in “Medicine” and “Dental Medicine” from the Medical

University of Varna. To optimize the learning process, a new educational methodology is proposed for the development of terminological competence, based on the active use of modern lexicographic approaches. In terms of terminology, a detailed structural-semantic analysis of the clinical Greek-Latin terminology is made and the specifics of the three term-forming methods are characterized: lexical-morphological, lexical-semantic and lexical-syntactical.

In such a way, the connections in the whole terminological system are revealed, illustrated by numerous examples, and the organization of the terminological material according to its terminological-semantic features is proposed. From a terminological aspect, the study examines the development and characteristics of educational lexicography, the specifics of educational vocabulary, the theoretical principles and the stages in creating a terminological strategy. Studied in detail are the existing techniques and methods for presenting the medical and, in particular, the clinical terminology in specialized terminological dictionaries according to the terminographical tradition both worldwide and in Bulgaria.

The most important place in the study is occupied by the overall concept - proposed for the first time in the country – for a *Latin-Bulgarian Dictionary of Clinical Terminology* with the development of its own, entirely innovative terminographical strategies to present clinical terminology.

The strategy of *multi-structural presentation* is something new for the Bulgarian medical terminography. It is a multifaceted presentation of clinical terminology in three separate systematic configurations, which allow for visual disclosure of various systemic features of the terminological material.

The practical benefit of this work consists in the possibility to apply the developed models and lexicographic strategies in practice when compiling an *Educational Illustrated Latin-Bulgarian Dictionary of Clinical Terminology*. The most important result expected from this new educational product will be the scientific, methodological and didactic optimization of the Latin language teaching for medical purposes.

II. СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ – наукометричен показател Г 7

II. 1. Амуджиева, Н. Предаване на реалиите при превода на „Римски въпроси“ на Плутарх. В: *Сборник научни трудове на Висше военно общовойсково училище „Васил Левски“*. кн. 46, Филологии, част I. В. Търново, 1996. с. 209–219

ПРЕДАВАНЕ НА РЕАЛИИТЕ ПРИ ПРЕВОДА НА „РИМСКИ ВЪПРОСИ“ НА ПЛУТАРХ

Изследването разглежда проблемите, свързани с превода на една интересна, но не много популярна творба на Плутарх – „Римски въпроси“ (*Αἴτια Ρωμαϊκά – Quaestiones Romanae*), която представлява част от неговите „Нравствени съчинения“ („Moralia”). Замисълът на Плутарх е разкриването на интересни особености от римската действителност за гръцкия читател чрез набор от реалии. От една страна това е причина за тяхната висока честотност, а от друга – за специалното място, което заемат в съчинението. Целта при предаването на реалиите е да се създаде адаптиран вариант на произведението, който да предизвиква у читателя на превода мисловни и емоционални реакции, сходни с тези, които оригиналът е предизвиквал у своята аудитория. Ръководният практически принцип за постигането на тази цел при превода на „Римски въпроси“ е преводачът да се придържа към похватите, използвани от автора при предаването на римски реалии в гръцкия текст. На базата на тези похвати огромният брой реалии са обособени в три групи: 1) *транскрибирани реалии*; 2) *реалии, предадени чрез превод* и 3) *реалии, предадени чрез замяна*. Поради отдалечеността на оригинала в темпорално и културно отношение на определени места е оправдано прибягването и до допълнителни способи като *обяснение* и *допълнение*, насочени към изясняване на съдържанието.

Проучването на реалиите в съчинението на Плутарх и излагането на начините за тяхното предаване е насочено към създаването на система от практически принципи и правила за превода на антични текстове на български език.

TRANSMITTING OF REALIA IN THE TRANSLATION OF “ROMAN QUESTIONS“ BY PLUTARCH

Research focuses on the problems, related to the translation of an interesting, yet not very popular work of Plutarch – “Roman Questions” (*Αἴτια Ρωμαϊκά – Quaestiones Romanae*), which is a part of his “Moralia”. Plutarch’s intention is to reveal interesting peculiarities from the Roman reality for the greek reader, using a set of realia. On the one hand this is the reason for their high frequency, on the other hand – for the special place they take in the work. The goal of transmitting realia is to create adapted version of the work, which provokes in the reader of the translation mental and emotional reactions similar to those which the original has provoked in the audience. The guiding practical principle for achieving this goal in the translation of “Roman Questions” is for the translator to adhere to the techniques used by the author in conveying Roman realia in the Greek text. On the basis of these techniques, the huge number of realia are divided into three groups: 1) *transcribed realia* 2) *realia, transmitted through translation* and 3) *realia, transmitted*

through substitution. Due to the remoteness of the original in terms of time and culture in certain places it is justified to resort to additional methods such as *explanation* and *addition*, aimed at clarifying the content.

The realia's research in Plutarch's work and the exhibiting of the ways of their transmitting is directed at creating a system of practical principles and rules for the translation of ancient texts into Bulgarian.

П. 2. Амуджиева, Н. Нестандартни подходи при преподаването на латински език на студенти от специалност „История“. В: *Езикът – средство за образование, наука и професионална реализация* – III Международна конференция на МУ ”Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна, Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт, 8–10 юни 2004, Варна: ИК Стено, 2004. с. 229–234. ISBN: 954-449-203-8.

НЕСТАНДАРТНИ ПОДХОДИ ПРИ ПРЕПОДАВАНЕТО НА ЛАТИНСКИ ЕЗИК НА СТУДЕНТИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „ИСТОРИЯ“

Познанията по латински език от много векове са белег на висока култура и духовно богатство, макар езикът отдавна да не е средство за повсеместна комуникация. Дори в съвременните условия на глобализация и модернизация неговото значение не е намаляло, а само се е променила ролята му. Във времето на интерактивното езиково обучение не можем да се ограничим с остарелите форми на традиционния курс по латински език. За да се запази мястото му в съвременното образование, е необходимо да се въведе една интелигентна и нестандартна методика на преподаване, която да го превърне в модерно и полезно средство за професионално развитие.

Разработката е насочена към създаване на стратегия за обучение по латински език на студенти от специалност „История“. Нейната цел е да се преосмисли поднасянето на материята, така че да заинтригува младите хора и да постигне както добра езикова подготовка, необходима за работа с исторически извори, така и широка обща култура и задълбочени познания по римска история, бит и култура. С тази цел са предложени следните похвати за разнообразяване и допълване на учебния процес: 1) *разглеждане на културни теми и реалии*; 2) *превод и интерпретация на митове и легенди*; 3) *четене на анекдоти, придружени от карикатури и комикси*; 4) *въвеждане на игрови елементи* като кръстословици и изречения с объркан словоред; 5) *занимание с епиграфски паметници* и др. Идеите за осъвременяване на стандартното преподаване са плод на целенасочени наблюдения и анализ и ползите от тяхното прилагане са се доказали в преподавателската ни практика.

NON-STANDARD APPROACHES IN TEACHING LATIN TO STUDENTS MAJORING IN HISTORY

Knowledge of Latin for many centuries has been a sign of high culture and spiritual wealth, although the language has long ago abandoned as means of ubiquitous communication. Even in the contemporary conditions of globalization and modernization, its significance is not decreased, only its role is changing. In the age of interactive language learning, we cannot limit ourselves to the outdated forms of the traditional course in Latin. In order to preserve its place in modern education, it is necessary to introduce an intelligent and non-standard teaching methodology that will turn it into a modern and useful tool for professional development.

The research is aimed at creating a strategy for teaching Latin to students majoring in History. Its goal is to reconsider the presentation of the material in a way to intrigue young people and achieve both good language training needed to work with historical sources and a broad general culture and in-depth knowledge of Roman history, way of life and culture. With this purpose the following techniques are proposed to diversify and supplement the learning process: 1) *consideration of cultural topics and realia*; 2) *translation and interpretation of myths and legends*; 3) *reading anecdotes accompanied by cartoons and comics*; 4) *introduction of game elements such as crossword puzzles and sentences with irregular word order*; 5) *exercise with epigraphic monuments*, etc. The ideas for updating the standard teaching are the result of purposeful observations and analysis and the benefits of their application have been proven in our teaching practice.

П. З. Амуджиева, Н., В. Стойков. „Римски въпроси“ на Плутарх в обучението по латински език на студентите юристи”. В: *Езикът – феномен без граници* – V Международна конференция на МУ ”Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна, Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт. Варна, 12 – 14. 06. 2008, ISBN: с. 559 – 563, ISBN: 978-954-9685-43-5

„РИМСКИ ВЪПРОСИ“ НА ПЛУТАРХ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛАТИНСКИ ЕЗИК НА СТУДЕНТИТЕ ЮРИСТИ”

Докладът представя идеята правните институти и понятия, които се изясняват лексикално и семантично в обучението на студентите юристи по латински език, да бъдат онагледени чрез практически казуси, почерпени от литературни източници с правно съдържание. Съчинението на Плутарх „Римски въпроси” (*Αἴτια Ρωμαϊκά – Quaestiones Romanae*), което е част от по-обширното произведение „Нравствени съчинения” (“*Moralia*”)

е добро доказателство, че за тази цел са подходящи не само юридически текстове и дори не само произведения на римската литература. Любопитните факти, които излага Плутарх за римския бит, традиции и социални отношения се превръщат в сведения за състоянието и развитието на римското право и процес. Информацията в „Римски въпроси“ дава възможност за изследване на законния римски брак – *matrimonium iustum* от гледна точка на относителните условия за неговата допустимост, както и за изясняване на типично римския институт на развода. Съчинението е полезно и при разглеждането на ключови понятия от римския процес, като напр. *exceptio* ‚възражение‘ и *actio* ‚иск‘.

Използването на „Римски въпроси“ като материал за обучение потвърждава за пореден път многофункционалността на античната литература и я превръща в мост между римското право и съвременната правна наука. Творбата на Плутарх е не само развлекателно четиво за римската цивилизация, но и източник за особеностите и развитието на институтите на римското право, който притежава значителен образователен потенциал в обучението по латинска юридическа терминология.

PLUTARCH'S "ROMAN QUESTIONS" IN LATIN LANGUAGE EDUCATION FOR LAW STUDENTS

This paper presents the idea that legal institutes and concepts clarified lexically and semantically in the education of law students in Latin should be illustrated through practical cases drawn from literary sources with law-related content. Plutarch's work "Roman Questions" (Αἴτια Ῥωμαϊκά – *Quaestiones Romanae*), which is part of his larger work "Moralia", proves well that not only legal texts and even not only works of Roman literature are suitable for this purpose. The curious facts that Plutarch presents about Roman life, traditions and social relations, become information about the state and development of Roman law and process. The information in "Roman Questions" provides an opportunity to study the relative conditions for the admissibility of legal Roman marriage – *matrimonium iustum*, as well as to clarify the typically Roman institution of divorce. Plutarch's work is also useful in considering key concepts of the Roman process, such as *exceptio* 'objection', and *actio* 'claim'.

The use of "Roman Questions" as a teaching material once again confirms the multi-functionality of ancient literature and turns it into a bridge between Roman law and modern legal science. Plutarch's work is not only an entertaining reading about Roman civilization, but also a source for the special features and development of the institutes of Roman law, which has significant educational potential in the teaching of Latin legal terminology.

П. 4. Стойков, В., Н. Амуджиева, Н. Актуални проблеми и подходи при обучението на чуждестранни студенти по латински език. В: *Езикът – феномен без граници – V* Международна конференция на МУ ”Проф. д-р Параскев Стоянов”– Варна, Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт, 12 – 14. 06. 2008, с. 537–540, ISBN: 978-954-9685-43-5

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПОДХОДИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО НА ЧУЖДЕСТРАННИ СТУДЕНТИ ПО ЛАТИНСКИ ЕЗИК

В доклада се систематизират основните трудности, които възникват при обучението на чуждестранни студенти по латински език за медицински цели и се предлагат решения, апробирани в преподавателската практика.

Като основни проблеми се посочват липсата на мотивация за изучаване на езика, сериозните граматически различия между латински и английски, трудността на произношението и правописа, формирането на терминологичния език на двуезична гръцко-латинска основа, липсата на учебни пособия за англоезично обучение по латински език и др. Обръща се особено внимание на необходимостта от мотивирането на студентите чрез разясняването на практическите ползи от изучаването на езика в професионален и личен план. Определят се основните цели на обучението, насочени към постигане на терминологична компетентност – четене, усвояване на лексически минимум от латински и старогръцки думи, разграничаване на словообразователните елементи и тяхната семантика, превеждане на термините на английски език, образуване на анатоמו-хистологични термини на латински език и заучаване на английските им синоними. Разглеждат се техниките на поднасяне на учебния материал и се акцентира върху правилното четене и превод на глас, запознаването с етимологията и словообразуването на голям брой латински и гръцки термини, изучаването на латинските, а след това и на гръцките словообразователни елементи. Най-често срещаните граматически трудности, свързани с разликата в изразяването на смисловите отношения (на латински – чрез падежи, а на английски чрез предлози), се преодоляват с помощта на системното сравняване на словосъчетания на двата езика.

В заключение се изтъква необходимостта от осъвременяване на традиционната методика на обучение по латински език, така че да се отстрани еднообразието и монологичността. Предлага се на базата на международната практика да се създадат национални стандарти за преподаването на специализиран латински език в различните сфери на науката.

APPROACHES IN THE TRAINING OF FOREIGN STUDENTS IN LATIN LANGUAGE

This paper systematizes the main difficulties that arise in the training of foreign students in Latin language for medical purposes and offers solutions approbated in the teachers' practice.

The main problems are the absence of motivation to learn the language, the serious grammatical differences between Latin and English, the difficulty of pronunciation and spelling, the formation of the terminological language on a bilingual Greek-Latin basis, the lack of teaching aids for English language training, etc. Particular attention is paid to the need to motivate students by explaining the practical benefits of learning the language for both professional and personal purposes. The main goals of the training are determined, which are aimed at achieving terminological competence: reading, mastering the lexical minimum of Latin and ancient Greek words, distinguishing the word-forming elements and their semantics, translating the terms into English, forming anatomical-histological terms in Latin and learning their English synonyms. The techniques of presenting the educational material are considered and the emphasis is put on the correct reading and translation aloud, the acquaintance with the etymology and word formation of a large number of Latin and Greek terms, the study of Latin and then the Greek word formation elements. The most common grammatical difficulties related to the difference in the expression of semantic relations (in Latin – through cases, and in English – through prepositions) are overcome with the help of a systematic comparison of word combinations in the two languages.

In conclusion, the need is emphasized to modernize the traditional methodology of teaching Latin in order to eliminate monotony and monologue. It is proposed to create national standards for the teaching of specialized Latin in various fields of science based on international practice.

П. 5. Амуджиева, Н. „Атически ноци“ на Авъл Гелий – образователно средство в обучението по латинска медицинска терминология на студенти медици. В: *„Продуктивни езикови умения за академични цели“* – Сборник с доклади от VI Международна конференция на МУ ”Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна, Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт. Варна, 2011, с. 306 – 309, ISBN 978-954-9685-64-0

„АТИЧЕСКИ НОЦИ“ НА АВЪЛ ГЕЛИЙ – ОБРАЗОВАТЕЛНО СРЕДСТВО В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛАТИНСКА МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ НА СТУДЕНТИ МЕДИЦИ

Централно място в обучението по латински език на студентите медици заема специализираната терминология, която съвременната медицина е наследила от гръцката и римската. Трудностите, свързани с усвояването и активизирането на лексикалния запас,

могат да бъдат смекчени чрез внасянето на по-свободни и нетрадиционни подходи, като например *разглеждане на примери с медицинска тематика, почерпени от антични автори.*

Високото равнище на образованост в Античността е причина за повсеместното навлизане на научното познание в живота и ежедневието. Не само научните трудове, но и литературните произведения разглеждат проблеми от различни сфери на познанието, включително естествените науки и медицината. Ето защо за целите на обучението по медицинска терминология могат да се използват извадки както от медицински трудове, така и от литературни източници. Прекрасен пример в това отношение е съчинението на Авъл Гелий „Атически нощи“ (“Noctes Atticae”). Макар авторът да е юрист, той се спира на редица проблеми от природо-научно и медицинско естество, които вълнуват хората още от древни времена и ги поднася в отделни малки теми, интересни и за съвременния читател, напр.: „За гладуването“, „Защо виждат очите“, „За понасянето на болките“ и т.н. В тях намираме ценни сведения за състоянието и развитието на анатомията, физиологията, фармакологията, диагностиката и лечението на заболяванията в Древна Гърция и Рим. „Атически нощи“ изобилства с примери, които имат както познавателна, така и развлекателна стойност – от една страна онагледяват съдържанието на редица понятия, включени в учебния материал, а от друга – стимулират мисленето и креативността на студентите.

Използването на подобни литературни образци в обучението по медицинска терминология имат многоаспектна полза – те изясняват термините в един по-широк обхват, разширяват кръгозора и създават социокултурни асоциации. По този начин влияят върху формирането на по-задълбочени и трайни интереси у студентите, обогатяват общата им култура и допринасят за тяхната ерудираност.

“ATHIC NIGHTS” BY AULUS GELLIUS – AN EDUCATIONAL TOOL IN THE TRAINING OF MEDICAL STUDENTS IN LATIN MEDICAL TERMINOLOGY

The specialized terminology which modern medicine has inherited from Greek and Roman medicine takes up a central place in the teaching of Latin language to medical students. The difficulties related to the assimilation and activation of lexical stock can be mitigated by introducing more liberal and less traditional approaches such as *consideration of examples with medical themes drawn from ancient authors.*

The high level of education in the Antiquity is the reason for the widespread penetration of scientific knowledge in life and daily affairs. Not only scientific works, but also literary writings deal with problems from various fields of knowledge, including natural sciences and medicine. Therefore, for the purposes of training in medicine terminology, excerpts from both medical papers

and literature sources may be used. A wonderful example in this regard is the work of Aulus Gellius “Attic Nights” (“Noctes Atticae”). Although the author is a lawyer, he focuses on a large number of problems of natural-scientific and medical character, which have excited people since ancient times, and he presents them in separate small topics, interesting also for the modern reader, e.g.: “About Starvation”, “Why Do the Eyes See”, “On How to Endure the Pain”, etc. In these, we can find valuable information about the condition and development of anatomy, physiology, pharmacology, diagnostics and treatment of diseases in ancient Greece and Rome. “Attic Nights” abounds with examples that have both cognitive and entertaining value – on the one hand, they illustrate the content of a number of concepts included in the teaching material, and on the other hand, they stimulate the thinking and creativity of the students.

The usage of such literature samples in the teaching of medical terminology has multiple benefits: they clarify the terms in a larger sense, broaden the horizons and create socio-cultural associations. In this way, they influence the formation of deeper and long-lasting interests in the students, enrich their erudition and contribute to their general knowledge.

П. б. Амуджиева, Н. За конфликта между законност и нравственост в „Атически нощи“ на Авъл Гелий. В: *Societas classica. Култури и религии на Балканите, Средиземноморието и Изтока* – VI Международна научна конференция на ВТУ ”Св. св. Кирил и Методий”. В.Търново, 2013, т. 6, бр. 1. с. 86–94, ISBN 978-954-524-903-7

ЗА КОНФЛИКТА МЕЖДУ ЗАКОННОСТ И НРАВСТВЕНОСТ В „АТИЧЕСКИ НОЩИ“ НА АВЪЛ ГЕЛИЙ

Римското право е един изключителен феномен, чиято специфика се проявява не само в неговото възникване и формиране, но и в социалната роля, която играе в света на римлянина. То е естествено въткано, както в обществения, така и в личния му живот. Правото е основен градивен материал на цялото римско битие – определя начина на мислене, проявява се във всички форми на активността на римския гражданин и в публичен, и в частен план. Ето защо в литературата, като отражение на действителността, на правото е отделено такова значимо място, че много произведения на античната литература се оказват пълноценни юридически извори. Нещо повече – поради повсеместното присъствие на римското право в Античния свят, дори литературни образци на неримски антични автори могат да послужат като извори за правото на Древен Рим.

В своето съчинение „Атически нощи“ (“Noctes Atticae”) римският автор Авъл Гелий представя на вниманието ни няколко примера за вътрешната потребност на римляните от компромис с наложения законов ред в името на нравствени идеали като синовна обич, приятелство, лоялност към патрон и клиенти, семейна привързаност, справедливост и др. Писателят се опира на различни източници от римската и гръцката литература, за да

определи до каква степен и в каква посока отклонението от закона е допустимо и оправдано в името на опазването на ценности, съставляващи един личен нравствен кодекс.

В книга II на „Атически нощи“ откриваме убедителни примери как се проявява борбата за надмощие между *naturalis ratio* и *civilis ratio*, изразяваща се в колебанието дали да се отдаде предимство на обществените ценности или на изискванията за семейна лоялност.

ON THE CONFLICT BETWEEN LEGALITY AND MORALITY IN AULUS GELLIUS' "ATTIC NIGHTS"

Roman law is an exceptional phenomenon, with its specific origin and formation, and also due to the social role it plays in the Roman world. It is naturally woven into both the public and personal life of the Romans. Law is the main building material of the whole of Roman existence – it determines the way of thinking, it is manifested in all forms of activity of the Roman citizen, both publicly and privately. That is why in literature, as a reflection of reality, the law is given such a significant place that many works of ancient literature turn out to be valuable juridical sources. Moreover, due to the ubiquity of Roman law in the ancient world, even literary specimens of non-Roman ancient authors can serve as sources for the law of ancient Rome.

In his work “Attic Nights” (“Noctes Atticae”), the Roman author Aulus Gellius presents several examples of the Romans' inner need to compromise the imposed legal order in the name of moral ideals such as filial love, friendship, loyalty to patron and clients, family affection, justice, etc. The writer relies on various sources from Roman and Greek literature to determine the extent to which and in what direction the deviation from the law is permissible and justified in the name of preserving values that constitute a personal moral code.

In Book II of “Attic Nights”, we find compelling examples of how the struggle for supremacy between *naturalis ratio* and *civilis ratio* manifests itself, expressed in the hesitation whether to give priority to social values or to the requirements of family loyalty.

II. 7. Tsvetkov, P. Amudzhieva, N. Doublespeak: Using Language to Conceal the Message in Political and Military Context. In: *Jahr. Proceedings from the International Conference The Language of Medicine - from its Genesis to the Culture and Ethics of Communication. Annual of Department of Social Sciences and Medical Humanities, University of Rijeka, Faculty of Medicine. Vol. 4, No. 7, 2013, p. 329–338, UDK 179:61, ISSN 1847-6376*

DOUBLESPEAK: USING LANGUAGE TO CONCEAL THE MESSAGE IN POLITICAL AND MILITARY CONTEXT

Half a century has passed since Marshall McLuhan's "The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man" came into being, introducing the now famous term 'global village', but the passing years have only added to the actuality of the phrase. In 2012 the world seems to have shrunk to the dimensions of one's own living room, where one can witness Alexander the Great's army defeating the Persians in the Battle of Issus in 333 BC, and contemporary Baghdad being bombed at night, all while having dinner.

In a world, where economic interests dictate the unleashing of global wars, controlling the proliferation of message content in the global village has become exponentially important. Confucius' rectification of names seems to have fallen from grace with the rulers of today: those in power have found a way to use language as a smoke screen – or a concave mirror – and words have been utilized to conceal meaning rather than convey it.

Doublespeak has become the norm of political and military language, as well as certain aspects of communication within a medical context: the general public has been willfully deceived into misinterpreting the message.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕЗИКА ЗА ПРИКРИВАНЕ НА ПОСЛАНИЕТО В ПОЛИТИЧЕСКИ И ВОЕНЕН КОНТЕКСТ

Изминал е половин век, откакто на бял свят излиза книгата на Маршъл Маклуън „Галактиката на Гутенберг: създаването на типографския човек“, представила за пръв път вече популярния термин „глобално село“. Изминалите оттогава години единствено потвърждават актуалността на тази фраза. През 2012 г. светът сякаш се свива до размерите на обикновена вскидневна, където ставаме свидетели на това как армията на Александър Велики побеждава персийците в битката при Иса през 333 пр.Хр. и как съвременен Багдад бива бомбардиран посред нощ, и всичко това – докато вечеряме.

В свят, в който икономическите интереси диктуват отприщването на световни войни, контролът върху разпространението на текстови съобщения сред глобалното село е станал изключително важен.

Концепцията на Конфуций за поправяне на названията, изглежда, е изпаднала в немилост сред съвременните управници: хората с власт са намерили начин да използват езика като димна завеса или вдлъбнато огледало и думите по-скоро се употребяват, за да прикрият смисъла, отколкото, за да го предадат.

Двусмислената реч се е превърнала в норма за политическия и военния език, както и за някои аспекти на комуникацията в медицински контекст: широката общественост умишлено бива заблуждавана, за да интерпретира погрешно съобщението.

П. 8. Амуджиева, Н. Обучението по медицинска терминология – стратегия за оптимизиране на диалога лекар-пациент. В: *Езиковата ситуация – състояние и тенденции*: сборник доклади от XII международна конференция по социолингвистика, посветена на 75-год. от рождението на акад. М. Виденов, София, 5-6 юни 2015 г., София. София: Международ. социолингвист. д-во; В. Търново: Знак‘94, 2016, с. 298–305. ISBN 978-954-8305-43-3.

ОБУЧЕНИЕТО ПО МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ – СТРАТЕГИЯ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ НА ДИАЛОГА ЛЕКАР-ПАЦИЕНТ

Диалогът лекар-пациент подпомага, улеснява и подобрява диагностично-лечебния процес. В много случаи комуникативната цел не се постига поради спецификата на медицинския език и различното ниво на медицински познания у комуникантите. Разрешението на този проблем е трансформирането на терминологията в общоупотребима лексика. Специални усилия в тази посока трябва да се положат още при подготовката на студентите от медицинските специалности в курса по *Латински език и медицинска терминология*.

В настоящата разработка поставяме акцент върху стратегия за формирането на комуникативна компетентност у бъдещите медицински специалисти, т.е. умения за подбор на адекватно езиково равнище и подходящи вербални средства при общуването с пациентите.

TRAINING IN MEDICAL TERMINOLOGY – A STRATEGY FOR OPTIMIZING THE DOCTOR-PATIENT DIALOGUE

Doctor-patient communication helps, facilitates and enhances the diagnostic-therapeutic process. In most cases the communicative goal cannot be achieved due to the specificity of the medical language and the different level of the communicators' medical knowledge. This problem can be solved by transforming the terminology into lexis of general usage. A special effort has to be made in this direction while still preparing students of healthcare specialties who study *Latin language and medical terminology*.

In this paper we emphasize on a strategy for the formation of communication competence of future health care specialists. The focus is on developing skills for selecting the relevant language level and appropriate verbal devices while communicating with patients.

П. 9. Амуджиева, Н. Комуникацията лекар-пациент – проблеми в настоящето с поглед към миналото и бъдещето. В: *Societas Classica. Култури и религии на Балканите, Средиземноморието и Изтока*, том VIII, Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“. В. Търново, 2016, т. 8, кн. 1, 168-179. ISBN: 978-619-208-060-0

КОМУНИКАЦИЯТА ЛЕКАР-ПАЦИЕНТ – ПРОБЛЕМИ В НАСТОЯЩЕТО С ПОГЛЕД КЪМ МИНАЛОТО И БЪДЕЩЕТО

Комуникацията лекар-пациент представлява двустранна размяна на словесни послания с една обща цел – подпомагане и оптимизиране на диагностично-лечебния процес. Основният аспект, на който обръщаме внимание, са специфичните трудности при изясняване проблеми от медицинско естество на хора без медицински познания, каквито по правило са пациентите. Макар и доста информирани, българските пациенти често се сблъскват с трудностите на специализирания медицински език, който прави комуникацията в сферата на здравеопазването трудна и неудовлетворителна. Причината, поради която комуникативните цели не се постигат, е неумението на медицинския персонал да подбере адекватно езиковото равнище и подходящите вербални средства. Разрешението на този проблем се корени в използването на различни техники за адаптиране на терминологията към нивото на пациентите: превод, употреба на български съответствия, синонимно описание на термините. Основите на целенасочените усилия за отстраняване на проблема трябва да се положат още при подготовката на студентите от медицинските специалности в курса по *Латински език и медицинска терминология*.

DOCTOR-PATIENT COMMUNICATION – PROBLEMS IN THE PRESENT WITH A VIEW TO THE PAST AND FUTURE

The communication between a patient and a doctor means two-sided exchange of words with a common purpose- improving the diagnostic and the healing process. The main aspect we look at is the difficulties with explaining medical problems to the patients who have little or no medical knowledge. Although quite well informed the Bulgarian patients often face the difficulties of the specialized medical language, which makes the communication in the sphere of healthcare hard and unsatisfying. The reasons the aims in the communication are not achieved is the medical personnel’s lack of ability to choose an adequate language level and verbal means. The key to solving this problem is for the medical personnel to use various techniques in order to adapt the terminology to the patients’ level: translation, use of Bulgarian equivalents, and description of the

terms using synonyms. The basis of the efforts for solving the problem should be set during the preparation of the students who have taken up medical subjects in the course *Latin Language and Medical Terminology*.

П. 10. Амуджиева, Н. Проблеми в електронното тестиране на студенти от медицинските специалности по *Латински език и медицинска терминология*. В: Сборник доклади от Първа варненска конференция за електронно обучение и управление на знанието: „Мост между средното и висшето образование“ – 30 септ. – 1 окт. 2016. – Варна: Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна, 2016, с. 116 – 124. ISBN: 978-619-221-043-4

ПРОБЛЕМИ В ЕЛЕКТРОННОТО ТЕСТИРАНЕ НА СТУДЕНТИ ОТ МЕДИЦИНСКИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ ПО ЛАТИНСКИ ЕЗИК И МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ

В разработката са споделени някои трудности, които възникват при въвеждането на е-тест по *Латински език и медицинска терминология* като проверка на знанията на студентите от медицинските специалности. Изработена е научна основа и практически принципи за е-тестиране по дисциплината. Типологизирани са знанията и уменията, които се проверяват от е-тест. Отчетени са особеностите на терминологичния материал и методическата целесъобразност при използването му за проверка на знанията. На тази основа са създадени *правила за адаптирането на тестовите задачи към формите на електронно тестиране*. Предложени са методико-технически решения за формулировката на задачите, подбора на терминологичния материал и посоката на превода (български → латински (гръцки); латински (гръцки) → български или латински → гръцки). Изработването на теста среща трудности от различен характер, за които се търсят подходящи решения, така че терминологичният материал за усвояване да се приспособи към проверка в електронна форма.

PROBLEMS CONNECTED WITH THE E-TEST OF MEDICAL STUDENTS IN LATIN LANGUAGE AND MEDICAL TERMINOLOGY

In the paper are discussed some drawbacks, which often appear during the introduction of an e-test in *Latin Language and Medical Terminology* as examination of medical students' knowledge. A scientific basis and practical principles for e-testing in the discipline have been developed. The knowledge and skills that are tested by e-test are typologized. The characteristics of the terminological material and the methodological expediency in its use for checking the

knowledge are taken into consideration. On this basis, rules have been created for the adaptation of test tasks to the forms of electronic testing. Methodological and technical solutions for the formulation of the tasks, the selection of the terminological material and the direction of the translation (Bulgarian → Latin (Greek); Latin (Greek) → Bulgarian or Latin → Greek) are proposed. The preparation of the test faces difficulties of every possible variety, which require many different resolutions, so the terminological material could be adjusted to an electronic version.

П. 11. Амуджиева, Н. Медицинската клинична терминология – отражение на научни заблуди и дефицит в медицинското познание. В: *Чуждият език и съвременното висше образование = Foreign languages and the contemporary higher education*: сборник с доклади от VIII международна конференция 23–25 юни 2017. Част 2. Варна: Мед. университет "Проф. д-р П. Стоянов", 2017, с. 548 – 554. ISBN: 978-619-221-071-7 (ч.2)

МЕДИЦИНСКАТА КЛИНИЧНА ТЕРМИНОЛОГИЯ – ОТРАЖЕНИЕ НА НАУЧНИ ЗАБЛУДИ И ДЕФИЦИТ В МЕДИЦИНСКОТО ПОЗНАНИЕ

Сравнително скромният обхват на медицинската наука в Античността и Средновековието е причина за множеството грешки, залегнали в основата на терминологията. Интересен за проследяване е начинът, по който недостатъчното развитие на медицинската теория и практика е мотивирало редица термини, използвани и до днес, предимно в клиничната област. Понятия като *меланхолия, хипохондрия, рахит, хистерия* и др. разкриват различни по характер заблуди и грешки в развитието на медицината в миналото – от непоследователност в словообразуването до неправилна представа за анатомичния строеж или етиологията, същността и клиничната картина на различни заболявания.

В наши дни обаче грешките в клиничната терминология не са единствено рудимент от някогашния дефицит в медицинското познание. Много често те издават терминологичната некомпетентност на съвременното поколение медицински кадри от студентите първокурсници до практикуващите медицински специалисти.

MEDICAL CLINICAL TERMINOLOGY: THE WITNESS OF SCIENTIFIC DECEPTIONS OVER THE CENTURIES AND TELLTALE OF TERMINOLOGICAL INCOMPETENCE OF OUR TIME

The relatively limited extent of medical science in the Antiquity and the Middle ages is the reason for many mistakes that lie in the base of terminology. It is fascinating how the insufficient development of medical theory and practice has influenced a number of terms, still used today, primarily in the field of clinical science. Terms such as melancholy, hypochondria, rachitis, hysteria, etc. reveal different in nature deceptions and mistakes in the development of medicine in the past: from inconsistency in word formation to a faulty perception of the anatomic structure or etiology, as well as the essence and clinical representation of different diseases.

In the present, however, the mistakes in clinical terminology are not the only vestige of the past deficiency of medical knowledge. Very often they give away the terminological incompetence of the contemporary generation of medical staff from undergraduate students to medical practitioners.

П. 12. Амуджиева, Н. Разработване на концепция за упражнения по *Латински език и медицинска терминология* в интернет-базирана учебна среда. В: *Комуникация във виртуална среда: сборник доклади от втора варненска конференция за електронно обучение и управление на знанието*, 7–8 юни, 2018 – Варна: Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, 2018. с. 95–101. ISBN: 978-619-221-196-7.

РАЗРАБОТВАНЕ НА КОНЦЕПЦИЯ ЗА УПРАЖНЕНИЯ ПО ЛАТИНСКИ ЕЗИК И МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЯ В ИНТЕРНЕТ-БАЗИРАНА УЧЕБНА СРЕДА

Пътят към развитието на академичното образование минава през неговото модернизирание и въвеждане на електронни форми на обучение и проверка на знанията във всички типове висши училища. Електронната платформа *Blackboard* в Медицински университет – Варна има огромен потенциал за иновационно планиране и конфигуриране на учебния процес, което в голяма степен може да мотивира обучаемите и да увеличи успеваемостта им в различните учебни дисциплини.

Електронното обучение обогатява стандартната концепция на преподаване, учене и изпитване с привлекателни за студентите интерактивни образователни средства. Дисциплината *Латински език и медицинска терминология* в медицинските университети в страната все още не използва тези потенциални ресурси и единствено им приложението е в тестирането на резултатите в МУ – Варна. На това се дължи актуалността на настоящата разработка.

Обект на изследването е адаптирането на традиционните форми за учене и усвояване на знанията по *Медицинска терминология* към актуалните съвременни изисквания на електронното обучение в рамките на изучаваната в медицинските университети дисциплина *Латински език и медицинска терминология*.

В настоящия труд се разглеждат знанията и уменията, чието развиване се цели чрез задачите за подготовка по дисциплината и на тази основа се предлага типология на упражненията в Интернет-базирана учебна среда. Излагат се установените проблеми и търсенето на решения при съставянето на интерактивни задачи.

Цел на работата е създаване на научна основа и принципи за изработване на упражнения по *Латински език и медицинска терминология*, чрез които студентите да повишат терминологичната си компетентност по латинска медицинска терминология, ръководейки сами процеса на учене и начините за усвояване на учебния материал.

DEVELOPING A CONCEPT FOR *LATIN LANGUAGE AND MEDICAL TERMINOLOGY* EXERCISES IN AN INTERNET-BASED LEARNING ENVIRONMENT

The path to developing academic education goes through its modernization and integration of digital forms of learning and knowledge testing in all higher education institutions. The digital platform Blackboard in the Medical University of Varna has huge potential for innovative planning and configuring of the learning process, which can greatly motivate students and increase their success rate in various subjects. Digital learning enriches the standard concept of teaching, studying, and testing through interactive learning methods that are appealing to the students. The discipline Latin Language and Medical Terminology in medical universities throughout the country is still not using those potential resources, as they are only applied in electronic testing in the Medical University of Varna. This is the reason for the relevance of the current work.

The object of research is gaining knowledge in Medical Terminology through adaptation of traditional forms of learning to the contemporary requirements of digital learning in the field of the currently studied at the medical universities discipline Latin Language and Medical Terminology.

This work examines the knowledge and skills that the exercises for preparation for the subject aim at developing and offers typology of exercises in the internet-based learning environment. It states current problems in the preparation of interactive exercises and examines their possible solutions.

The goal of this work is the creation of a scientific base and principles of making digital exercises in Latin Language and Medical Terminology, through which the students can elevate their terminological competency in Latin medical terminology, while guiding the learning process and methods of studying on their own.

II. 13. Амуджиева, Н. Специфика на клиничните термини, възникнали чрез метафоризация на митологична и литературна образност. В: *Societas Classica. Култура и*

религии на Балканите, Средиземноморието и Изтока, том 10, бр.1. Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“. В. Търново, 2019. т. 10, бр. 1. с. 37–49. ISBN: 978-619-208-197-2.

СПЕЦИФИКА НА КЛИНИЧНИТЕ ТЕРМИНИ, ВЪЗНИКНАЛИ ЧРЕЗ МЕТАФОРИЗАЦИЯ НА МИТОЛОГИЧНА И ЛИТЕРАТУРНА ОБРАЗНОСТ

Хилядолетното развитие на клиничната терминология на основата на старогръцкия и латинския език е довело до образни инфилтрации от различни епохи в терминологичните названия.

Клиничните термини, образувани чрез метафоризация се разграничават според различни критерии: начин на възникване, обхват на метафората, откриваемост на метафората, типове лексикални единици, използвани за вторична номинация. При различните типове термини е различен механизмът на метафоричния пренос, както и присъствието и обемът на метафората.

Фокусът на изследването е поставен върху епонимните метафори, конструирани на базата на митологична и литературна образност, при които се съчетават два способа на номинация – епонимният и метафоричният.

В настоящата разработка се определят двата основни вида термини в тази група – митологични епонимни метафори и литературни епонимни метафори. Посочват се приликите и разликите между метафорите и епонимните метафори от една страна и между обикновените епоними и митологичните или литературни епоними – от друга. Разглеждат се различните начини за конструирането на митологичните и литературните епонимни термини и се изследва специфичният механизъм на метафоричен пренос при тях. Установяват се способите за създаването на външната форма на термините – чрез епонимна конструкция или чрез афиксални средства. Прави се разграничение и на базата на вътрешната им форма, което ги определя като метафори с явна образност и метафори със скрита образност.

Изследването на метафорично образуваните термини в медицинската и в частност – в клиничната терминология има информативно-познавателно, общокултурно и дидактично значение в общия дискурс на академичното медицинско образование.

SPECIFICITY OF CLINICAL TERMS, FORMED THROUGH METAPHORIZATION OF MYTHOLOGICAL AND LITERARY IMAGERY

Based on Old Greek and Latin, clinical terminology has been developing for thousands of years, which has led to imagery infiltrations in term names from different eras.

Clinical terms, formed through metaphorization, are distinguished according to various criteria: method of formation, scope of the metaphor, detectability of the metaphor, type of the lexical units, used for secondary nomination. Different types of terms have a different mechanism of metaphoric transferal, as well as presence and strength of the metaphor.

This study focuses on eponymous metaphors, constructed on the basis of mythological and literary imagery, combining two methods of nomination – eponymous and metaphoric.

This study identifies the two main types of terms in this group – mythological eponymous metaphors and literary eponymous metaphors. We discuss the similarities and differences between metaphors and eponymous metaphors, on the one hand, and between ordinary eponyms and mythological or literary eponyms, on the other. The different ways of constructing the mythological and literary eponymous terms are examined and their specific mechanism of metaphorical transferal is explored. The methods of creating the outer form of the terms are established – either by an eponymous construction or by means of adding affixes. A distinction is also made on the basis of their inner form, which defines them as metaphors with obvious imagery and metaphors with hidden imagery.

П. 14. Amudzhieva, N. The Terminological *Nomen* in Clinical Terminology – Nomination, Denotation and Something More. В: *Knowledge International Journal Scientific papers*, Vol. 35(6), 1829 - 2184. Skopje, 2019. p.p. 1973–1978. ISSN: 2545-4439 (printed version), ISSN: 1857-923X (e-version).

ТЕРМИНОЛОГИЧНИЯТ НОМЕН В КЛИНИЧНАТА ТЕРМИНОЛОГИЯ – НАЗВАНИЕ, ОЗНАЧЕНИЕ ИЛИ НЕЩО ПОВЕЧЕ

Клиничните термини съставляват най-големия раздел от медицинската терминология. Техният огромен брой и разнообразие, както и динамиката в развитието на цялата клинична област от медицината са причина за трудността при тяхното изчисляване, анализиране, систематизиране и коректна употреба. Осмислянето на механизма на терминообразуване на клиничните термини изисква отлично познаване на този дял от терминологията в синхронен и диахронен план. При терминологичната номинация по принцип се използват същите средства (лексико-морфологични, лексико-семантични и лексико-синтактични) както при езиковата номинация. Но при медицинските термини и особено при клиничните съществува една много съществена отлика от останалите терминологични сфери. Терминологичните названия се конструират чрез терминообразователни способности от два езика – латински и старогръцки поради възникването и развитието на медицината в историческия контекст на Древна Гърция и Рим.

В дефинициите за *termin* ясно изпъква *знаковата* му същност, т. е. функцията му да *означава* понятие за назовавания обект, както и тясната му *научна* (или *техническа*)

специализация. Това поставя пред нас множество въпроси, свързани със специфичната за тези термини връзка между съдържанието на понятието и терминологичното название, както и с информацията, заложена в терминологичния помен. Обектите на изследването са термини-думи и терминологични словосъчетания за патологични явления, състояния, симптоми, синдроми, нозологични единици и др. Анализът на патоанатомичните и клиничните термини показва изключително високото ниво на информативност на техните имена, както и голямо разнообразие на включените в тях конструктивни характеристики и пъстрота на терминологичните модели. В названията може да се посочва причината за заболяването или състоянието (напр. *ischaemia* – „спиране на кръвоснабдяването“), да се регистрира патологичният проблем (напр. *haemostasis* – „застой на кръвта“), да се характеризира болестната симптоматика (напр. *cyanosis* – „посиняване“), да се обрисова образно заболяването или състоянието (напр. *cataracta* – „водопад“), да се наподобяват звуци, сходни при патологичното явление (напр. *gutta cadens* – „падаща капка“) или да се правят алюзии с митични или литературни персонажи, чиито характеристики или съдба напомнят необичайното или ненормално поведение, означено с понятието (напр. *Oedipus complexus* – „Едипов комплекс“).

Задълбоченият прочит на термините показва, че те не просто назовават клиничните понятия, а ни насочват към различни аспекти от съдържанието им, акцентират върху важни моменти от него, сравняват или разграничават явления и характерни особености, връщат ни към примитивното колективно съзнание, отразено в митологията или разкриват отдавна скрити и забравени грешки.

THE TERMINOLOGICAL NOMEN IN CLINICAL TERMINOLOGY – NOMINATION, DENOTATION AND SOMETHING MORE

Clinical terms constitute the biggest part of the medical terminology. Their vast number and variety as well as the dynamic overall development of the clinical sphere of medicine, make it difficult to assess, systematize and use them correctly. Understanding the mechanism of formation of these clinical terms requires excellent knowledge and understanding of this part of terminology both from a synchronic and diachronic perspective. In principle when it comes to terminological nomination, the same methods (lexico-morphological, lexico-semantic and lexico-syntactic) are used as in linguistic nomination. But when medical terms are concerned and especially the ones related to clinical studies, there exists a very significant difference in relation to the other spheres of terminology. The terminological nominations are constructed with the help of term formation methods of two languages – Latin and Old Greek due to the birth and development of Medicine in the historical context of Ancient Greece and Rome.

The definitions of *termin* clearly pronounce its signifying nature, that is its function to *denote* a concept of the nominated object, as well as its close scientific (or technical/medical)

specificity. This poses a lot of questions before researchers, questions associated with the specific connection of these terms to the content of the concept and its terminological nomination as well as the information implied in the terminological *nomen*. The objects of the study are terminology words and terminology collocations that denote pathological phenomena, conditions, symptoms, syndromes, nosological units, etc. The pathoanatomical and clinical terms analysis shows the extremely high level of informativeness of their names, as well as a great variety of constructive characteristics implied in them and a diversity of terminological patterns. The cause of the disease or the condition may be pointed out in these terms (e.g. *ischaemia* – “cessation of blood flow”), the pathological problem may be registered (e.g. *haemostasis* – “blood stagnation”), the manifestation and symptoms of a disease may be described (e.g. *cyanosis* – “bluish discoloration of the skin”), a more imaginative account of the disease or condition may be given (e.g. *cataracta* – “waterfall”), sounds, similar to the pathological phenomenon may be uttered (e.g. *gutta cadens* – “falling drop”) or allusions can be made to mythological or literary characters whose fate or traits are associated with unusual and abnormal behavior denoted by the concept (e.g. *Oedipus complex* – “Oedipus complex”).

The in-depth analysis of the terms displays that not only do they designate clinical concepts but they also point out various aspects of their content, they emphasize important parts of it, they compare or contrast phenomena and specifics, they turn back to the primitive collective consciousness reflected in mythology or they reveal mistakes that had been hidden or forgotten for a long time.

ПУБЛИКАЦИИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ И СБОРНИЦИ ИЗВЪН МИНИМАЛНИТЕ НАУКОМЕТРИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

1. Amudzhieva, N., P. Tsvetkov. The Cult of Saints-Healers – an Alternative and Opposition to the Official Medicine in Medieval Bulgaria. In: *Jahr. Proceedings from the International Conference The Language of Medicine – from its Genesis to the Culture and Ethics of Communication. Annual of Department of Social Sciences and Medical Humanities, University of Rijeka, Faculty of Medicine.* Vol. 4, No. 7, 2013 p. 357–366, UDK 179:61, ISSN 1847-6376

THE CULT OF SAINTS-HEALERS – AN ALTERNATIVE AND OPPOSITION TO THE OFFICIAL MEDICINE IN MEDIEVAL BULGARIA

Bulgarian medieval medicine has to always be examined in comparison with the medicine of Byzantium, which – by being more advanced – represents an example to be followed. Both

Byzantine and Old Bulgarian medicine are successors to the classical Greco-Roman tradition. Although European medicine had its roots planted in pagan antiquity, the Christian church legitimated it before the believers and in this way the symbiosis between Christian charity and Greco-Roman medicine came into being. The age's moral behest – loving thy neighbor – was added to the ethical norms of the time of Hippocrates.

Although not numerous, there exist testimonials of medical practices and healthcare in medieval Bulgaria. We have at our disposal medical literature and ethical prescriptions, addressed to doctors. The general public must have felt disappointment with the unavailability and low quality of medical services. Therefore alternative healing methods were sought: self-cure practices, medical services, performed by clergymen and medicine men, the miraculous healing through sacred objects and relics. This is what develops faith in saints-healers, the worship of which contains both pagan remnants of cults to the health-associated deities, as well as the respect for altruistic medicine men and the practical need of miraculous healing help.

КУЛТЪТ КЪМ СВЕТЦИТЕ ЛЕЧИТЕЛИ – АЛТЕРНАТИВА И ОПОЗИЦИЯ НА ОФИЦИАЛНАТА МЕДИЦИНА В СРЕДНОВЕКОВНА БЪЛГАРИЯ

Българската средновековна медицина трябва да се разглежда в съпоставителен план с византийската, която поради по-високото си развитие представлява пример за подражание. Както византийската, така и старобългарската медицина са приемници на античната гръко-римска традиция. Въпреки че европейската медицина се заражда през езическата античност, християнската църква я легитимира пред вярващите и така се осъществява симбиозата между християнската благотворителност и античната медицина. Към етичните норми от времето на Хипократ се добавя нравствената повеля на епохата – любовта към ближния.

Макар и оскъдни, съществуват данни за лекарска практика и здравни грижи в средновековна България, разполагаме с трактати по естествознание, медицинска литература и етични предписания към лекарите. Недостатъчното разпространение и ниското качество на лекарските услуги довежда до разочарование у населението. Извеждат се сведения за търсене на алтернативни методи на лечение: самолечение, здравна помощ от духовници и народни лечители, чудодейно изцеление от свещени предмети и мощи на светци. Това развива вярата в светците лечители, в чиято почит могат да се открият, както езическите остатъци от култове към тракийски и гръцки здравеносни божества, така и почитта към безкористните народни лечители и практическата потребност от чудотворна лечебна помощ.

2. Амуджиева, Н. Как да научим студентите да учат (Ефективни тактики за подпомагане усвояването на медицинската терминология). В: *Наука и образование в дигиталната ера*: сборник с доклади от IX международна конференция, Мед. университет „Проф. д-р П. Стоянов“. Варна, 2020, с. 114–121. ISBN 978-619-221-283-4

КАК ДА НАУЧИМ СТУДЕНТИТЕ ДА УЧАТ (ЕФЕКТИВНИ ТАКТИКИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ УСВОЯВАНЕТО НА МЕДИЦИНСКАТА ТЕРМИНОЛОГИЯ)

Дисциплината *Латински език и медицинска терминология* въвежда основополагащите терминологични познания в областта на анатомичната, клиничната и фармацевтичната терминология и разполага със свой собствен арсенал от трудности, които представляват изпитание за първокурсниците. В академичното обучение е залегнала идеята, че младите хора вече имат навици за учене и могат сами да се справят с подготовката. Ето защо усилията на преподавателя са насочени към излагането на специфичните характеристики по разбираем начин и преподаването на възможно най-голям брой терминологични единици. Не се обръща никакво внимание на необходимостта от практически инструкции за ефективно усвояване на учебния материал. Много често обаче липсата на опит и аналитична нагласа у студентите не им позволява сами да си създадат система за резултатно учене. Опитвайки се да запомнят множеството граматически правила, те не успяват да открият съществените особености на терминологията като езикова и понятийна система.

Настоящият труд е насочен към отстраняването на този дефект на преподаването в академична среда. В него систематизираме специфичните затруднения, които студентите от медицинските специалности изпитват по отношение на разбирането, запаметяването и употребата на гръко-латинската медицинска терминология. Заедно с това разработваме концепция за активно учене – система от правила за ефективна подготовка, които са съобразени с особеностите на терминологичната материя. Предлагаме и решения на определени проблеми, свързани с двуезичния произход на терминологията, омонимията, омофонията, семантиката на понятията, ортографията и др. Посочваме конкретни механизми за подпомагане на мнемотехниката, както и за развитие на навици за употреба на терминологията.

HOW TO TEACH STUDENTS TO STUDY (EFFECTIVE TACTICS TO SUPPORT THE MASTERING OF MEDICAL TERMINOLOGY)

The discipline *Latin language and medical terminology* introduces fundamental terminological knowledge in the field of anatomical, clinical and pharmaceutical terminology and has its own arsenal of difficulties that are an ordeal for first-year students. The idea in academic

education is that young people already have acquired learning habits and can handle the preparation themselves. Therefore, the lecturers focus their efforts on exposing the specific matter in a comprehensible manner and teaching as many terminological units as possible. No attention is paid to the need for practical instructions for effective mastering of the course material. Very often, however, students' lack of experience and analytical attitude do not allow them to create a system of productive learning on their own. Trying to memorize the many grammatical rules, they fail to discover the essential features of terminology as a linguistic and conceptual system.

This work is meant to overcome this defect in teaching in the academic sphere. We systematize in it the specific difficulties that medical students experience in understanding, memorizing and using Greco-Latin medical terminology. In addition, we develop a concept for active learning – a system of rules for effective preparation that are closely linked to the specificities of terminological matter. We also offer solutions to certain problems related to the bilingual origin of terminology, homonymy, homophony, semantics of concepts, orthography and more. We indicate specific mechanisms for supporting mnemonics as well as for developing terminology usage habits.